

bevægelse kan jeg i det væsentlige være enig i, hvad der blev udtalt af de to ærede Medlemmer, der havde Ordet først i Mødet i Gaar. Jeg tror, der er noget berettiget i denne Bevægelse, og i den Henseende kan jeg anse det for heldigt, at den er rejst, idet den drager Folkets, navnlig Landbrugernes Opmærksomhed hen paa deres egne Anliggender, og det vilde jo være heldigt, om de kom til at bestæftige sig noget mere med dem end med Storpoltikken, som jo hidtil har skilt dem paa en uheldig Maade fra hinanden og vist ikke saa sjælden har bragt dem til at forsømme deres egne Anliggender. Jeg tror derfor, at for saa vidt er Agravbevægelsen ogsaa i den Henseende heldig. Naar det blev udtalt i Gaar af et æret Medlem, at det var en Proprietærbevægelse, tror jeg ikke, det er rigtigt, thi Bevægelsen finder almindelig Tilslutning fra alle Landbrugeres Side, saa vel de større som de mindre, og jeg antager, at det Tryk, der hviler paa Landbruget, kan være lige saa stort for de mindre som for de større Landbrugere, saa det er vist en ret almindelig Bevægelse, og jeg finder den ogsaa i det hele ret naturlig. Den væsentligste Grund til denne Bevægelse er nu jo naturligvis Landbrugets slette Stilling. Grunden dertil er jo for det første den, at der er saa lave Produktprijer, at der ikke bliver et tilstrækkeligt Overskud til at bære baade Drifts-udgifterne og Renten, kort sagt de Udgifter, der paahviler Landbruget nu om Stunder, og dette er fremkommet dels ved den stærke Konkurrence, der er paa Landprodukternes Omraade, dels ogsaa paa Grund af de Toldmure, der ere rejste fra vore Nabolandes Side. Dernæst er der paa den anden Side de stærkt stigende Statter, og hvad disse angaar, er det jo særligt de kommunale Statter, der have været i Stigning, thi Statsstatterne ere jo, saa vidt mig bekendt, ikke stagne i de sidste 40 Aar. Der er kun en eneste Undtagelse, idet der ved Loven af 26de Maj 1868 er lagt en Mark Rigmønt paa hver Tønde Hartkorn til Bederlag for, at Staten har overtaget Distriktsbesteholdet, som tidligere hvilede paa Kommunerne, men derfor have de altsaa faaet Bederlag, saa det kan ikke ret vel regnes for nogen Stigning. Hvad nu de faste Statter til Staten angaar, saa er det vel egentlig en af de mindste Statter, Landbruget har at udrede. Jeg antager ikke, at Skatterne til Staten naa højere end til omirent 17 Kr. pr. Tønde Hartkorn, hvorimod alene Bidragene til Amtsfondene i Reglen eller i alt Fald i de fleste Amter bevæge sig mellem 15—20 Kr. pr. Tønde Hartkorn. Men saa kommer jo endelig de sognekommunale Udgifter, som ere endnu

langt større. Det er ikke saa sjældent, at der er Kommuner, hvor der foruden det Bidrag, der lignes paa Formue og Lejlighed — og det selv om det udgør Halvdelen af Bidragene til Kommunen — maa svares 30 Kr. og endoglaa derover af Hartkornet alene pr. Tønde, og i Kommuner, hvor der ikke er større Ejendomme eller større Formuer, der kunne bære en Del af Formue- og Lejlighedsstat, der paalignes, i det væsentlige komme til at paahvile ogsaa Hartkornsbrugere, og disse ville derved i saadanne Kommuner i Reglen komme op paa en Udgift af 50—60 Kr. pr. Tønde Hartkorn. Det er en meget høj Afgift, og det er ikke underligt, at en saadan Afgift virker trykkende, og det saa meget mere, som den jo egentlig er i stadig Stigning. Foruden den egentlige naturlige Stigning, der er foregaaet i disse sognekommunale Afgifter, har jo desuden Staten ved de humane Love, der ere vedtagne her i Rigsdagen i de sidste Aar — jeg mener Loven om Alderdomsforsørgelse og den sidst vedtagne Fattiglov — paaført dem en sølelig Udgift, saa der er nok nogen Anledning til, at Staten, da den naturligvis uden Kommunernes Medvirning har paaført dem betydeligt forøgede Udgifter, saa ogsaa tog en større Del, end den nu allerede bærer af Alderdomsforsørgelsen, i Udredelsen af disse kommunale Udgifter. Naar det i Mødet i Gaar blev antydet af det ærede Medlem for Præsto Amts 6te Valgfreds (Wojen), at man ved Behandlingen af Finansloven for næste Aar vistnok kunde komme til en yderligere Redskættelse af et Par Millioner Kr., saa nærer jeg meget stærk Tvivl om, at det vil kunne lykkes. Thi naar man gennemgaar Finansloven, viser det sig ganske vist, at man paa visse Punkter kan komme til ikke ubetydelige Redskættelser, men man kommer saa ogsaa til paa andre Punkter at forhøje noget, og det naar i Reglen til, at de Redskættelser, man foretager, ikke ere af saa overordentlig stor Betydning, vel at mærke, naar de formaal, som Staten skal fyldestgøre, ogsaa kunne ske Jyldest ved de Bevillinger, der af Rigsdagen gives paa Finansloven. Jeg tror derfor ikke, at man ad den Vej vil naa til at faa tilstrækkelige Midler til at lette de Byrder, der nu paahviler og efterhaanden ville komme til at paahvile Kommunerne. Jeg tror, at hvis man skal naa til noget virkelig i den Henseende, maa man søge til andre Indtægter, hvorved man kan faa Midler dertil. Jeg tænker derved nærmest paa, at man ved en forhøjet Spiritusafskat kunde ved at lade Staten nøjes med den Indtægt, den har